

OBSAH

Úvodem	11
I. ČÁST – ÚSTAVNĚTEORETICKÁ	17
1. Stát jako fenomén moci podmiňující právo a ústavnost	19
1.1 Pojetí státu	19
1.2 Vznik a vývoj státu	22
1.3 Stát jako národní stát	30
1.4 Pojmové znaky státu	33
1.5 Funkce státu	37
1.6 Právo jako nástroj státní moci	41
1.7 Stát a ústava (konstitucionalizace státní moci)	47
2. Historické souvislosti vzniku ústav a jejich funkcí	52
2.1 Ústava jako produkt historického a revolučního vývoje	52
2.2 Etapizace ústavní historie	55
2.3 Ústavy a národní emancipace	61
2.4 Ústavy jako výraz suverenity státu	63
2.5 Politické a ideové souvislosti předmětu ústavní úpravy	66
2.6 Dynamika předmětu ústavní úpravy	71
3. Základy teorie ústavy	75
3.1 Pojetí ústavodárné moci	75
3.2 Funkce ústavy	80
3.3 Klasifikace typů ústav	82
3.4 Prameny ústav a ústavního práva	84
3.5 Ústava jako normativní systém	86
3.6 Jazyk a stylistika ústav	90
3.7 Interpretace ústavy	91
3.8 Realizace ústavy	94
3.9 Ochrana ústavy a jejího dodržování	96
3.10 Odpovědnost a sankce v ústavním právu	99
4. Ústava jako základ demokratického vládnutí	101
4.1 Historické zdroje prvků demokracie	102

4.2 Ústavní demokracie jako moderní varianta vládnutí	107
4.3 Ústavněprávní pojetí lidu jako zdroje moci	109
4.4 Dělbba moci a její význam pro ústavnost	110
4.5 Ústavy, politický systém a politické strany	114
4.6 Ústavnost a volební demokracie	121
4.7 Územní samospráva ve vertikální dělbě moci	125
4.8 Realizace demokracie a politické svobody	128
II. ČÁST – ÚSTAVNĚSROVNÁVACÍ	131
1. Ústavněprávní modely dělby moci v komparaci	133
1.1 Anglický ústavní model	134
1.2 Švýcarský ústavní model	136
1.3 Ústavní model výkonné moci v USA	137
1.4 Francouzský ústavní model	139
2. Ústavněprávní pojetí formy státu	144
2.1 Ústavněprávní forma státu z hlediska pojetí „hlavy státu“	144
2.2 Ústavněprávní forma státu z hlediska způsobu vertikální organizace moci na jeho území	150
2.3 Stát ústavně unitární	151
2.4 Stát ústavně složený	156
2.5 Vybrané ústavní modely federativních států	163
2.6 Konfederace jako přechodné smluvní řešení	166
3. Ústavněprávní základy demokracie	168
3.1 Parlamentarismus jako model reprezentativní demokracie	168
3.2 Dvoukomorovost parlamentů v ústavní dělbě moci	172
3.3 Ústavní koncept voleb v komparaci	177
3.4 Komparace volebních systémů z hlediska přidělování mandátů	182
3.5 Ústavní koncept přímé demokracie	186
3.6 Ústavněprávní základy územní samosprávy	190
3.7 Ústavní fenomén politických stran	192
4. Ústavní základy spravedlnosti	198
4.1 Pojetí ústavní spravedlnosti	198
4.2 Ústavní základy soudnictví	205

4.3 Ústavněprávní aspekty správního soudnictví	206
5. Nezávislé ústavní orgány v dělbě moci	207
5.1 K ústavní modernizaci dělby moci	207
5.2 Postavení a funkce tzv. nejvyšších soudcovských rad	208
5.3 Ústavní postavení prokuratury	211
5.4 Nezávislé orgány kontroly rozpočtu a hospodaření státu	213
5.5 Ústavní poslání tzv. ombudsmana	214
5.6 Ústavní poslání „ústředních bank státu“	214
5.7 Rady pro rozhlasové a televizní vysílání	215
6. Ústavní základy ochrany lidských práv a svobod	217
6.1 Ústavněprávní význam lidských práv a svobod	217
6.2 Historie a etapizace vývoje lidských práv a svobod	220
6.3 Ústavní základy lidských práv a svobod v komparaci	223
6.4 Ústavní doktríny o lidských právech	226
III. ČÁST – ÚSTAVNOST ČESKOSLOVENSKÁ A ČESKÁ	233
1. Ústavnost československá	235
1.1 Komparativní přístup k osobitosti československé ústavní historie	235
1.2 Ústavní defederalizace Československa	238
2. Ústavní pořádek České republiky v komparaci	242
2.1 Charakteristika předmětu ústavní úpravy	242
2.2 Fenomén Listiny základních práv a svobod	249
2.3 Kontinuita a diskontinuita ústavního a právního systému České republiky	251
3. Česká republika jako členský stát Evropské unie	256
4. Vývoj české ústavnosti	261
4.1 Principy Ústavy České republiky ve vývoji a v komparaci	261
4.2 Vztah české ústavní reality k ústavě tzv. psané	275
4.3 K významu přímých voleb prezidentů v ústavních systémech	279
4.4 Moc prezidentská v ústavní dělbě moci České republiky	286

5. Ochrana ústavy v České republice	296
5.1 Ochrana ústavnosti v České republice v komparaci	296
5.2 Listina základních práv a svobod jako základ ústavněprávní ochrany osob	299
5.3 Kreativita Ústavního soudu České republiky	321
 IV. ČÁST – ÚSTAVNÍ ROZVOJ PARLAMENTARISMU A ÚSTAVNOSTI VE SVĚTĚ	 343
1. Zvláštnosti ústavního vývoje 19. století, liberalizace a ústavnost	345
1.1 Ústavní vývoj francouzského parlamentarismu	345
1.2 Ústavní vývoj rakouského mocnářství	346
1.3 Zvláštnosti skandinávských ústavních systémů	348
1.4 Konstituční a parlamentní monarchie severozápadní Evropy	350
1.5 Britské společenství národů a vliv anglického parlamentarismu	350
1.6 Ústavní vývoj Velké Británie (tzv. <i>Devolution</i>)	354
2. Obnova ústavní demokracie po 2. světové válce	356
3. Obnova ústavní demokracie v tzv. postsocialistických zemích	365
3.1 Tzv. dekomunizace a nová vlna rozvoje ústavnosti	365
3.2 Československo a sametová revoluce	367
3.3 Ústavní model Slovenské republiky v komparaci	369
3.4 Ústavní základy České republiky	373
3.5 Ústavnost Polské republiky	374
3.6 Ústavní systém Maďarska	379
4. Ústavní vývoj po rozpadu SSSR a Jugoslávie	382
4.1 Ústavní situace Ruské federace (po rozpadu SSSR)	382
4.2 Zvláštnosti ústavní situace „postsovětských“ zemí	384
4.3 Ústavní situace po rozpadu Jugoslávie	386
4.4 Ústavní situace dalších bývalých sovětských politických satelitů.....	389

V. ČÁST – ÚSTAVNĚPRÁVNÍ ASPEKTY EVROPSKÉ INTEGRACE	393
1. Evropský ústavněprávní polycentrismus	395
2. Ústavněprávní aspekty systému Rady Evropy	399
3. Ústavněprávní hodnocení obsahu Úmluvy	401
4. Charakter jurisdikce (<i>case law</i>) ESLP	406
5. Ústavněprávní aspekty Evropské unie	419
6. Ústavněprávní rozbor mocenského systému Evropské unie	425
 VI. ČÁST – MIMOEVROPSKÁ ÚSTAVNĚPRÁVNÍ REGIONALISTIKA	 439
1. Latinskoamerické ústavní systémy	441
2. Ústavní zvláštnosti islámských (arabských) států	444
3. Zvláštnosti asijských ústavních systémů	446
4. Africké země	449
 Summary	 451
Autorovy publikační počiny monografické, učebnicové a další	457
Literatura	467
Věcný rejstřík	477
O autorovi	485